

Sygn. akt III KK 193/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Siuchniński

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego
w sprawie **Z. C.** skazanego z art. 296 § 3 k.k. w zb. z art. 284 § 2 k.k. i inne i **M. R.**
skazanego z art. 297 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniach 25 marca 2022 r. oraz 22 i 28 września 2022 r.,
kasacji, wniesionych przez obrońców skazanych
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z dnia 16 stycznia 2020 r., sygn. akt II AKa 252/19
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie
z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV K 480/15,

**1. na podstawie art. 531 § 3 k.p.k. w zw. z art. 432 k.p.k.
pozostawia bez rozpoznania kasację wniesioną przez obrońcę
skazanego Z. C. i w tej części obciąża skazanego kosztami
postępowania kasacyjnego;**

**2. uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy
wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 23 kwietnia 2019 r.,**

sygn. akt IV K 480/15: w odniesieniu do M. R. w zakresie czynów zarzuconych mu w pkt I do XI aktu oskarżenia, a przypisanych mu w pkt II tiret 1 wyroku Sądu I instancji, zakwalifikowanych z art. 297 § 1 k.k., a na podstawie art. 536 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. także w odniesieniu do Z. C. w zakresie czynów zarzucanych mu w pkt II do XII aktu oskarżenia, przypisanych w pkt I.2 wyroku Sądu I instancji oraz w odniesieniu do A. M. w zakresie czynów zarzuconych jej w pkt I do XI aktu oskarżenia, przypisanych w pkt III wyroku Sądu I instancji i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie;

3. w pozostałej części kasację obrońcy M. R. (co do utrzymania w mocy wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie w zakresie czynu zarzuconego mu w pkt XII aktu oskarżenia, przypisanego w pkt II tiret 2 wyroku Sądu I instancji) pozostawia bez rozpoznania i w tej części kosztami postępowania kasacyjnego obciąża tego skazanego;

4. nakazuje zwrócić M. R. oraz Z. C. uiszczone przez nich opłaty od kasacji w kwotach po 750 złotych.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV K 480/15, Sąd Okręgowy w Lublinie uznał:

I. Z. C. za winnego popełnienia:

- czynu z pkt. I aktu oskarżenia polegającego na tym, że „w okresie od 1 stycznia 2008 roku do 2 kwietnia 2012 roku w L., działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, pełniąc funkcję Prezesa Zarządu E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. i będąc obowiązany na podstawie przepisów Umowy Spółki z dnia 20 listopada 2006 r., Rep. A Nr [...], do zajmowania się sprawami majątkowymi i działalnością gospodarczą tej spółki prawa handlowego, działając w celu osiągnięcia dla siebie korzyści majątkowej, poprzez nadużycie udzielonych mu uprawnień w zakresie gospodarowania mieniem spółki, podjął w imieniu tejże spółki

nieuzasadnione decyzje o dokonaniu wypłat na podstawie wystawionych i poświadczających nieprawdę faktur zawyżających wartość wykonanych robót i wysokość poniesionych kosztów realizacji prac budowlanych zleconych na rzecz prowadzonej przez siebie indywidualnej działalności gospodarczej pod nazwą Z. z siedzibą w L., przywłaszczając sobie powierzone pieniądze w łącznej kwocie 9.971.822,44 zł, stanowiące mienie Spółki znacznej wartości, czym wyrządził E. Sp. z o.o. w L. szkodę majątkową w wielkich rozmiarach we wskazanej wyżej kwocie”, tj. popełnienia przestępstwa z art. 296 § 3 k.k. w zb. z art.284 § 2 k.k. w zw. z art.294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art.12 k.k. (pkt I tiret 1 wyroku) i za to wymierzył mu karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 400 stawek dziennych grzywny z ustaleniem wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt I.1 wyroku);

- czynu z pkt XIII aktu oskarżenia polegającego na tym, że „w okresie od 19 stycznia 2007 r. do 30 czerwca 2012 r. w L., pełniąc funkcję Prezesa Zarządu E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. i będąc odpowiedzialny za prowadzenie ksiąg rachunkowych spółki, wbrew przepisom ustawy z dnia 29 września 19994 r. o rachunkowości, dopuścił do podawania w księgach nierzetelnych danych w zakresie obrotu kasowego dotyczącego wpłat i wypłat gotówkowych oraz przepływu środków i operacji finansowych na koncie 149 - środki pieniężne w drodze”, tj. przestępstwa określonego w art. 77 pkt 1 ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. 2019r.351) (pkt I tiret 3 wyroku) i za to wymierzył mu karę 100 stawek dziennych grzywny z ustaleniem wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł (pkt I.3 wyroku);

II. M. R. za winnego czynu z pkt. XII aktu oskarżenia polegającego na tym, że „w okresie od 19 stycznia 2007 r. do 30 czerwca 2012 r. w L., pełniąc funkcję Z-cy Prezesa Zarządu E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. i będąc odpowiedzialny za prowadzenie ksiąg rachunkowych spółki, wbrew przepisom ustawy z dnia 29 września 19994 r. o rachunkowości, dopuścił do podawania w księgach nierzetelnych danych w zakresie obrotu kasowego dotyczących wpłat i wypłat gotówkowych oraz przepływu środków i operacji finansowych na koncie 149 - środki pieniężne w drodze”, tj. przestępstwa określonego w art. 77 pkt 1 ustawy z

dnia 29 września 1994r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. 2019r.351) (pkt II tiret 2 wyroku) i za to wymierzył mu karę 100 stawek dziennych grzywny z ustaleniem wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł (pkt II.2 wyroku);

III. Z. C., M. R. i A. M. za winnych popełnienia czynów zarzuconych:

- Z. C. w pkt. II – XII aktu oskarżenia (pkt I tiret 2 wyroku),
- M. R. w pkt. I – XI aktu oskarżenia (pkt II tiret 1 wyroku),
- A. M. w pkt I – XI aktu oskarżenia (pkt III wyroku),

a polegających na tym, że działając wspólnie i w porozumieniu:

1. w okresie od 14 października 2009 r. do 6 stycznia 2010 r. w L., w celu uzyskania dla E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. kredytu inwestycyjnego o numerze [...] w kwocie 1.470.000 zł w Bank S.A. w W. przedłożyli poświadczający nieprawdę dokument w postaci wniosku kredytowego, zatajając w nim rzeczywisty stan zobowiązań finansowych E. Sp. z o.o. w L. wynikający z prowadzonych na rzecz spółki rachunków bankowych w innych bankach i zadłużenia spółki z tego tytułu, mający istotne znaczenie dla uzyskania wymienionego kredytu, tj. przestępstwa określonego w art.297 § 1 k.k.,

2. w dniu 5 listopada 2010 r. w L., w celu uzyskania dla E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. kredytu obrotowego odnawialnego numer [...]1 w kwocie 3.000.000 zł w Bank S.A. w W. przedłożyli poświadczające nieprawdę dokumenty w postaci wniosku kredytowego, zatajając w nim rzeczywisty stan zobowiązań finansowych E. Sp. z o.o. w L. wynikający z prowadzonych na rzecz spółki rachunków bankowych oraz zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów w innych bankach, mający istotne znaczenie dla uzyskania wymienionego kredytu, tj. przestępstwa określonego w art.297 § 1 k.k.,

3. w okresie od 14 stycznia 2011 r. do 2 lutego 2011 r. w L., w celu uzyskania dla E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. kredytu obrotowego odnawialnego numer [...]2 w kwocie 6.000.000 zł w Bank S.A. w W. przedłożyli poświadczające nieprawdę dokumenty w postaci wniosku kredytowego, zatajając w nim rzeczywisty stan zobowiązań finansowych E. Sp. z o.o. w L. wynikający z prowadzonych na rzecz spółki rachunków bankowych oraz zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów w innych

bankach, mający istotne znaczenie dla uzyskania wymienionego kredytu, tj. przestępstwa określonego w art.297 § 1 k.k.,

4. w okresie od 17 października 2011 r. do 2 listopada 2011 r. w L., w celu uzyskania dla E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. kredytu obrotowego odnawialnego numer [...]3 w kwocie 3.500.000 zł w Bank S.A. w W. przedłożyli poświadczające nieprawdę dokumenty w postaci wniosku kredytowego oraz pisemnego oświadczenia w postaci zestawienia należności, zatajając w nich rzeczywisty stan zobowiązań finansowych E. Sp. z o.o. w L. wynikający z prowadzonych na rzecz spółki rachunków bankowych oraz zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów w innych bankach i udzielonych przez te instytucje gwarancji bankowych, mające istotne znaczenie dla uzyskania wymienionego kredytu, tj. przestępstwa określonego w art.297 § 1 k.k.,

5. w okresie od 20 kwietnia 2011 r. do 19 maja 2011 r. w L., w celu uzyskania dla E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. kredytu w rachunku bieżącym o numerze [...]4 w kwocie 305.000 zł, kredytu o numerze [...]5 w kwocie 5.000.000 zł i instrumentu factoringu o numerze [...]6 w kwocie 2.000.000 zł w Bank1 S.A. w W. przedłożyli poświadczające nieprawdę dokumenty w postaci wniosku kredytowego oraz pisemnego oświadczenia w postaci struktury wiekowej należności, zatajając w nich rzeczywisty stan zobowiązań finansowych E. Sp. z o.o. w L. wynikający z prowadzonych na rzecz spółki rachunków bankowych i zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów w innych bankach, a nadto stan zobowiązań przeterminowanych spółki, mające istotne znaczenie dla uzyskania wymienionych kredytów, tj. przestępstwa określonego w art.297 § 1 k.k.,

6. w okresie od 10 czerwca 2011 r. do 29 czerwca 2011 r. w L., w celu uzyskania dla E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. podwyższenia kredytu o numerze [...]7 do kwoty 7.000.000 zł w Bank1 S.A. w W. przedłożyli poświadczający nieprawdę dokument w postaci wniosku kredytowego, zatajając w nim rzeczywisty stan zobowiązań finansowych E. Sp. z o.o. w L. wynikający z prowadzonych na rzecz spółki rachunków bankowych i zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów w innych bankach, mający istotne znaczenie dla uzyskania wymienionego kredytu, tj. przestępstwa określonego w art.297 § 1 k.k.,

7. w okresie od 18 sierpnia 2009 r. do 15 października 2009 r. w L., w celu uzyskania dla E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. kredytu w rachunku bieżącym o numerze [...] w kwocie 500.000 zł w Bank2 S.A. w W. przedłożyli poświadczający nieprawdę dokument w postaci wniosku kredytowego, zatajając w nim rzeczywisty stan zobowiązań finansowych E. Sp. z o.o. w L. wynikający z prowadzonych na rzecz spółki rachunków bankowych i zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów w innych bankach, mający istotne znaczenie dla uzyskania wymienionych kredytów, tj. przestępstwa określonego w art.297 § 1 k.k.,

8. w okresie od 22 czerwca 2010 r. do 25 sierpnia 2010 r. w L., w celu uzyskania dla E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. podwyższenia kredytu w rachunku bieżącym o numerze [...] w kwocie 750.000 zł w Bank2 S.A. w W. przedłożyli poświadczające nieprawdę dokument w postaci wniosku kredytowego, zatajając w nim rzeczywisty stan zobowiązań finansowych E. Sp. z o.o. w L. wynikający z prowadzonych na rzecz spółki rachunków bankowych i zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów w innych bankach, mający istotne znaczenie dla uzyskania wymienionego kredytu, tj. przestępstwa określonego w art.297 § 1 k.k.,

9. w okresie od 17 maja 2011 r. do 4 sierpnia 2011 r. w L., w celu uzyskania dla E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. kredytu zaliczka w formie odnawialnego limitu o numerze [...]1 w kwocie 1.000.000 zł w Bank2 S.A. w W. przedłożyli poświadczające nieprawdę dokumenty w postaci wniosku kredytowego oraz nierzetelnego pisemnego oświadczenia w postaci zestawienia umów kredytowych, zatajając w nich rzeczywisty stan zobowiązań finansowych E. Sp. z o.o. w L. wynikający z prowadzonych na rzecz spółki rachunków bankowych i zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów w innych bankach, a nadto przerobiony dokument w postaci opinii Bank S.A. w W. zaniżającej wartość zadłużenia spółki, mające istotne znaczenie dla uzyskania wymienionego kredytu, tj. przestępstwa określonego w art.297 § 1 k.k.,

10. w okresie od 22 lipca 2011 r. do 17 sierpnia 2011 r. w L., w celu uzyskania dla E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. kredytu obrotowego w rachunku bieżącym o numerze [...]2 w kwocie 8.000.000 zł w Bank3 S.A. w W. przedłożyli poświadczające nieprawdę dokumenty w postaci załączonych do wniosku kredytowego pisemnych

oświadczeń w postaci zestawienia umów kredytowych i wykazu należności przeterminowanych, zatajając w nich rzeczywisty stan zobowiązań finansowych E. Sp. z o.o. w L. wynikający z zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów w innych bankach, mające istotne znaczenie dla uzyskania wymienionego kredytu, tj. przestępstwa określonego w art.297 § 1 k.k.,

11. w dniu 4 sierpnia 2011 r. w L., w celu uzyskania dla E. Sp. z o.o. z siedzibą w L. kredytu obrotowego szybka linia o numerze [...]3 w kwocie 1.000.000 zł w Bank3 S.A. w W. przedłożyli poświadczające nieprawdę dokumenty w postaci załączonych do wniosku kredytowego zestawienia umów kredytowych i wykazu należności przeterminowanych, zatajając w nich rzeczywisty stan zobowiązań finansowych E. Sp. z o.o. w L. wynikający z zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów w innych bankach, mające istotne znaczenie dla uzyskania wymienionego kredytu, tj. przestępstwa określonego w art.297 § 1 k.k.,

przyjmując, że czyny te popełnione zostały w krótkich odstępach czasu, z wykorzystaniem takiej samej sposobności, a zatem w warunkach ciągu przestępstw określonego w art. 91 § 1 k.k., wymierzył oskarżonym kary po roku i 4 miesiące pozbawienia wolności:

- Z. C. (pkt I.2 wyroku),
- M. R. (pkt II.1 wyroku),
- A. M. (pkt III.1 wyroku).

W odniesieniu do oskarżonego Z. C. orzeczono karę łączną 3 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w liczbie 450 stawek dziennych z ustaleniem wysokości jednej stawki na kwotę 20 zł (pkt I.4 wyroku) oraz zobowiązano do naprawienia w całości szkody wyrządzonej przestępstwem z pkt I wyroku poprzez zapłatę na rzecz „E. Sp. z o.o. w likwidacji” kwoty 9.971.822,44 zł (pkt I.5 wyroku).

Jednocześnie Sąd Okręgowy wykonanie orzeczonych wobec M. R. i A. M. kar pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na 3 letnie okresy próby (pkt II.3 wyroku w odniesieniu do M. R. i pkt III.2 wyroku w odniesieniu do A. M.).

Apelacje od wyroku sądu *meriti* wnieśli: oskarżyciel publiczny, pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego oraz obrońcy wszystkich oskarżonych.

Prokurator Okręgowy w Lublinie zaskarżył wyrok w części orzeczenia o karze na niekorzyść oskarżonych, zarzucając orzeczenie kary rażąco niewspółmiernej:

- wobec M. R. za czyny z pkt I – XI aktu oskarżenia (art. 297 § 1 k.k.) przez wymierzenie kary roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania tej kary na okres próby 3 lat (pkt 1 apelacji);
- wobec A. M. za czyny z pkt I – X (powinno być I – XI – uwaga SN) aktu oskarżenia (art. 297 § 1 k.k.) przez wymierzenie kary roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania tej kary na okres próby 3 lat (pkt 2 apelacji);
- niesłuszne niezastosowanie środka karnego wobec oskarżonych: Z. C. i M. R. w postaci zakazu wykonywania funkcji członka zarządu i członka rady nadzorczej spółek prawa handlowego na okres 6 lat, w sytuacji, gdy popełniając przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu nadużyli swoich stanowisk (pkt 3 apelacji);
- niesłuszne niezastosowanie środka karnego wobec oskarżonej A. M. w postaci zakazu wykonywania zawodu księgowej na okres 5 lat, w sytuacji, gdy popełniając przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu nadużyła swojego stanowiska (pkt 4 apelacji).

W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez:

- orzeczenie wobec Z. C. za czyny z pkt II-XII zakazu wykonywania funkcji członka zarządu i członka rady nadzorczej spółek prawa handlowego na okres 6 lat,
- wymierzenie M. R. za czyn z pkt I-XI kary 2 lat pozbawienia wolności oraz orzeczenie zakazu wykonywania funkcji członka zarządu i członka rady nadzorczej spółek prawa handlowego na okres 6 lat,
- wymierzenie oskarżonej A. M. za czyn z pkt I-XI kary 2 lat pozbawienia wolności oraz orzeczenie zakazu wykonywania zawodu księgowej na okres 5 lat.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego zaskarżył wyrok sądu *meriti* w całości zarzucając:

1. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść zapadłego orzeczenia, tj. art. 2 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego w sposób określony w pkt I lit. a-e apelacji;

2. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść zapadłego orzeczenia, tj. art. 2 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., poprzez dowolną ocenę całości zgromadzonego materiału dowodowego i przyjęcie, że wszystkie czyny dotyczące „dezinformacji instytucji finansowych” kwalifikowane z art. 297 § 1 k.k. stanowią ciąg przestępstw w sytuacji, gdy:

a) analiza dokumentów bankowych, procedury stwierdzania zdolności kredytowej wskazuje, że przestępstwa przeciwko różnym bankom nie były dokonywane z wykorzystaniem „takiej samej sposobności”, co w przypadku przestępstw gospodarczych przeciwko bankom byłoby niezwykle trudne, ponieważ banki mają różną pragmatykę weryfikacji zdolności kredytowej, a także czym innym jest *modus operandi* sprawcy, a czym innym taka sama sposobność;

b) między czynami występują przerwy czasowe większe niż 6 miesięcy, co przerywa „ciągłość” krótkich odstępów czasu;

3. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść zapadłego orzeczenia, tj. art. 413 § 2 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 i pkt 2 k.p.k. oraz art. 424 § 2 k.p.k. poprzez brak w uzasadnieniu odniesienia się do zakwalifikowania czynów dotyczących „dezinformacji instytucji finansowych” kwalifikowane z art. 297 § 1 k.k., stanowiących zdaniem sądu ciąg przestępstw, w sytuacji, gdy relacja czasowa jest przerywana – więcej niż 6 miesięcy, a sposobność wcale nie jest tożsama, choć *modus operandi* oskarżonych jest podobne;

4. błąd w ustaleniach faktycznych będących podstawą orzeczenia mający wpływ na jego treść, w sposób szczegółowo określony w pkt IV lit. a – d apelacji;

5. rażąco niewspółmierność kary m.in. pozbawienia wolności i grzywny w oparciu o okoliczności wskazane w pkt V lit. a – f apelacji;

6. obrazę prawa materialnego polegającą na błędnej jego wykładni, tj. art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k., polegającej na utożsamianiu *modus operandi* sprawców z tożsamą sposobnością oraz przyjęciu, że krótkie odstępy czasu mogą być dłuższe niż 6 miesięcy.

Uwzględniając powyższe zarzuty skarżący wniósł o „zmianę wyroku na niekorzyść poprzez poprawę kwalifikacji prawnej i wyeliminowanie ciągu przestępstw, a także orzeczenie:

1) znacznie surowszych kar jednostkowych i kar łącznych pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia ich wykonania w granicach średniego ustawowego zagrożenia,

2) adekwatnych do czynu i możliwości finansowych grzywien, będących istotnym procentem kwot wyzyskiwanych kredytów,

3) orzeczenie wobec Z. C. i M. R. zakazów wykonywania stanowisk członka zarządu i członka rady nadzorczej na okres 6 lat, zaś co do A. M. zakazu wykonywania zawodu księgowej na okres 6 lat, a także orzeczenie wobec wszystkich oskarżonych w zakresie funkcji kierowniczych we wszystkich jednostkach organizacyjnych na okres 6 lat” (tak w oryginale – uwaga SN).

W apelacji obrońcy oskarżonego M. R. zarzucono:

1. obrazę przepisów postępowania, mającą bezpośredni wpływ na treść wydanego orzeczenia tj.:

a. naruszenie art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. oraz art. 193 § 1 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego obrony, zawnioskowanego na rozprawie w dniu 28 lutego 2019 r., w zakresie powołania opinii biegłych w sytuacji, w której zgromadzony materiał dowodowy swoją objętością i stopniem skomplikowania (w szczególności ilością dokumentacji bankowej) wymagał analizy osoby posiadającej w tym zakresie odpowiednią wiedzę specjalistyczną, co w konsekwencji doprowadziło do wydania orzeczenia w oparciu o wadliwie ustalony stan faktyczny;

b. naruszenie art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. poprzez zaniechanie przeprowadzenia przez Sąd z urzędu dowodów:

- przesłuchania pracowników podejmujących decyzje kredytowe w bankach objętych zarzutami z aktu oskarżenia;
- pozyskania wewnętrznej dokumentacji bankowej, stanowiących podstawę dla określenia procedury, warunków oraz parametrów finansowych przyznawania kredytów i innych instrumentów finansowych,

co w konsekwencji doprowadziło do ustalenia istotności rzekomo zatajonych informacji bez wiedzy nt. tego czy ujawnienie rzekomo zatajonych danych były rzeczywiście wymagane przez wewnętrzne dokumenty bankowe regulujące procedury, warunki wypełniania wniosków kredytowych, a przede wszystkim określające znaczenie poszczególnych informacji oraz sposób ich przekazywania dla uruchomienia kredytu lub innego wsparcia finansowego;

c. naruszenie art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego obrony zawnioskowanych na rozprawie w dniu 28 lutego 2019 r. w zakresie zwrócenia się do banków wskazanych w zarzutach aktu oskarżenia zgłoszonego celem ustalenia, które kredyty zostały spłacone w całości lub części przed wszczęciem postępowania karnego, co w konsekwencji doprowadziło do wydania orzeczenia bez wyjaśnienia istotnej okoliczności sprawy w postaci ustalenia przesłanek możliwości zastosowania art. 297 § 3 k.k.;

d. naruszenie art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. oraz art. 115 § 2 k.k. w zw. z art. 53 § 1 k.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego obrony zawnioskowanego na rozprawie w dniu 28 lutego 2019 r. w zakresie zwrócenia się do banków wskazanych w zarzutach aktu oskarżenia, celem ustalenia wysokości zadłużenia pozostałego do spłaty w kredytach niespłaconych przed wszczęciem postępowania, ewentualnie spłaconych lub zabezpieczonych później, która to okoliczność ma istotne znaczenie dla ustalenia wysokości wyrządzonej szkody będącej jedną z przesłanek stopnia społecznej szkodliwości czynu stanowiącego jedną z dyrektyw wymierzenia kary;

e. naruszenie art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. oraz art. 193 § 1 k.p.k. poprzez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu ekspertyzy dokumentów celem ustalenia czy opinia bankowa przedstawiona do

wniosku kredytowego w banku² S. A. nosi ślady podrobienia bądź przerobienia, co w konsekwencji doprowadziło do wydania orzeczenia w oparciu o wadliwie ustalony stan faktyczny;

f. naruszenie art. 6 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. oraz art. 6 ust. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka polegające na zaniechaniu zobowiązania oskarżyciela publicznego do sprecyzowania aktu oskarżenia poprzez precyzyjne wskazanie rzekomo zatajonych informacji kredytowych, a także zaniechanie poinformowania przez Sąd z urzędu o tych okolicznościach w sytuacji, w której wobec braku uzasadnienia aktu oskarżenia informacje winny być dokładne określenie w zarzutach, co w konsekwencji naruszyło prawo oskarżonego do sprawiedliwego procesu w szczególności prawo do informacji o stawianych zarzutach, co spowodowało naruszenie prawa oskarżonego do skutecznej obrony;

g. naruszenie art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. polegające na sprzecznym z zasadami logiki przyjęciu, że z materiału dowodowego sprawy wynika, iż M. R. uczestniczył we wszystkich procedurach kredytowych i zapoznawał się z całością dokumentacji finansowej Spółki, w sytuacji, w której z materiału dowodowego sprawy wynika, że oskarżony jedynie niekiedy zapoznawał się z dokumentacją finansową Spółki, a to z uwagi na inną rolę jaką pełnił w Spółce, nie posiadając przy tym stosownego specjalistycznego wykształcenia w zakresie finansowości, a zatem bez umiejętności należytej weryfikacji składanych przez Z. C. i A. M. wniosków kredytowych, co w konsekwencji doprowadziło do uznania oskarżonego za winnego popełnienia czynów polegających na uzyskaniu kredytów, pomimo, że wnioski kredytowe podpisywane były bez jego udziału;

h. naruszenie art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. polegające na sprzecznym z zasadami logiki przyjęciu, że M. R. miał pełną wiedzę o sytuacji finansowej Spółki, a w konsekwencji może ponosić winę za ewentualnie nieprawidłowości w dokumentacji księgowej Spółki w sytuacji, w której M. R. nie miał takiej wiedzy, gdyż gdyby posiadał pełną wiedzę o sytuacji finansowej Spółki nie dopuściłby do przewłaszczenia przez Z. C. wskazanej w akcie oskarżenia kwoty;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 15 § 2 k.k. poprzez jego niezastosowanie polegające na zaniechaniu uwzględnienia okoliczności łagodzącej

w postaci podjętych działań mających na celu zapewnienie spłaty wierzycieli poprzez próbę restrukturyzacji kredytów i złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a także zawiadomieniu organów ścigania o popełnieniu przestępstwa przez Z. C. wraz ze złożeniem posiadanego przez siebie oświadczenia o przywłaszczeniu majątku spółki, które to okoliczności w przypadku uznania oskarżonego za winnego winny stanowić podstawę do nadzwyczajnego złagodzenia kary;

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, mogący mieć wpływ na treść orzeczenia, polegający na:

1. błędnym przyjęciu, iż z materiału dowodowego sprawy wynika zatajenie jakichkolwiek informacji mających istotne znaczenie dla uzyskania kredytów w sytuacji, w której część kredytów na dzień składania wniosków nie była jeszcze przyznana, zaś pozostała część widniała w załącznikach do wniosku kredytowego, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przyjęcia wypełniania przez oskarżonego znamion czynu zabronionego;
2. błędnym przyjęciu, że z zeznań pracowników banków wynika jednoznaczny wniosek o istotności rzekomo zatajonych informacji w sytuacji, w której pracownicy Ci nie byli odpowiedzialni i nie mają żadnego doświadczenia w analizowaniu i podejmowaniu decyzji kredytowych, tym bardziej, że z zeznań tych świadków wynika, że rzekomo zatajone zaangażowanie kredytowe przy tak wysokich obrotach Spółki niekoniecznie mogło powodować odmowę przyznania kredytu;
3. błędnym przyjęciu, że z opinii biegłych wynika jednoznaczna informacja o nieprawidłowościach w prowadzeniu ksiąg rachunkowych przez oskarżonego M. R. w sytuacji, w której w treści opinii jednoznacznie wskazano, że „osobą odpowiedzialną za prowadzenie rachunkowości Spółki E. Sp. o. o. był Z. C.”, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego uznania oskarżonego M. R. za sprawcę czynu;
4. błędnym przyjęciu, że z materiału dowodowego sprawy tj. treści opinii biegłych oraz zeznań świadków wynika wina oskarżonego M. R. w sytuacji, w której nie był on bezpośrednio zaangażowany w sprawy finansowe Spółki, posiadał szczątkową wiedzę, o finansach Spółki, a ponadto w firmie zatrudniona była główna księgowa A. M., zaś przeprowadzone przez

biegłego rewidenta badanie sprawozdania finansowego nie wykazało żadnych nieprawidłowości;

5. błędnym przyjęciu, że z pism kierowanych do akt sprawy przez wskazane w akcie oskarżenia banki wynika wysokość zadłużenia wobec tych banków oraz fakt, że żaden z kredytów objętych tym aktem oskarżenia nie został spłacony przed wszczęciem postępowania przygotowawczego, w sytuacji, w której z pism tych wynika, że niektóre z kredytów zostały do dnia sporządzania tych pism spłacone.

W oparciu o te zarzuty obrońca oskarżonego M. R. wniósł alternatywnie:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie wyżej wymienionego od wszystkich zarzucanych mu czynów,
- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego Z. C. zaskarżył wyrok sądu *a quo* w całości zarzucając:

1. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 4, art. 6, art. 7, art. 174, art. 321, art. 410 i art. 424 § 1 pkt. 1 k.p.k., wyrażającą się w:

- uniemożliwieniu oskarżonemu zaznajomienia z aktami postępowania przed skierowaniem aktu oskarżenia do Sądu, po myśli art. 321 k.p.k., co mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia,
- naruszeniu art. 174 k.p.k. poprzez uwzględnienie w materiale dowodowym treści pisemnego oświadczenia oskarżonego sprzecznego z treścią jego wyjaśnień, co miało wpływ na treść orzeczenia,
- w odniesieniu do zarzutu I zawartego w wyroku, w błędnej ocenie dowodów, sprzecznej z zasadami prawidłowego rozumowania oraz zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, w sposób pomijający okoliczności przemawiające na korzyść oskarżonego i pominięciu tych dowodów przy rozstrzyganiu oraz nie odniesienie się w uzasadnieniu wyroku w sposób pełny do treści zeznań świadków J. G., H. S., T. S., T. T., M. P., A. W., biegłej M. Z., a także opinii pisemnej biegłej M. Z. i dokumentów urzędowych w postaci protokołów kontroli skarbowej, z których

wynika, iż zarzut postawiony oskarżonemu nie ma potwierdzenia w zgromadzonych dowodach, gdyż oskarżony nie decydował o dokonywaniu wypłat na swoją rzecz, a opinia nie odnosi się do wartości wystawionych przez oskarżonego faktur, co mogło mieć wpływ na treść wyroku,

- w odniesieniu do zarzutów II-XII w błędnej ocenie dowodów, sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego i prawidłowego rozumowania, w odniesieniu do treści dokumentów oraz zeznań świadków, polegającej na bezkrytycznym przyjęciu, że oskarżony świadomie przedkładał nieprawdziwe informacje w celu uzyskania kredytów, w sytuacji, gdy z wiedzy i doświadczenia życiowego wynika, że Banki mają systemową możliwość weryfikacji stanu zadłużenia kredytowego, co mogło mieć wpływ na treść wyroku,

- w odniesieniu do zarzutu XIII, w błędnej ocenie dowodów, sprzecznej z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, polegającej na przyjęciu, że błędy formalne w zakresie prowadzenia rachunkowości stanowią czyn karalny polegający na nierzetelnym prowadzeniu rachunkowości;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, mogący mieć wpływ na jego treść, polegający na:

- bezzasadnym przyjęciu, że oskarżony dopuścił się czynu w ten sposób, że podjął decyzje o dokonaniu wypłat na podstawie wystawionych i poświadczających nieprawdę faktur zawyżających wartość wykonanych robót i wysokość poniesionych kosztów, przez co przywłaszczył 9.971.822,44 zł, czym wyrządził szkodę kierowanej przez siebie Spółce E. Sp. z o.o. w L. w sytuacji, gdy zgromadzony materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia tych faktów za udowodnione,

- bezzasadnym przyjęciu, że w zakresie zarzutów pkt. II - XII przedkładał poświadczające nieprawdę dokumenty w postaci wniosków kredytowych, zatajając w nich stan zobowiązań finansowych Spółki E. Sp. z o.o., w celu uzyskania kredytów w sytuacji, gdy zgromadzony materiał dowodowy budzi poważne i uzasadnione wątpliwości co do stanu faktycznego sprawy,

- bezzasadnym przyjęciu, że dopuścił do podawania w księgach nierzetelnych danych w zakresie obrotu kasowego dotyczących wpłat i wypłat gotówkowych oraz przepływu środków i operacji finansowych na koncie 149 – środki pieniężne w drodze, w sytuacji, gdy ze zgromadzonych dowodów można tylko wysnuć wniosek o błędach technicznych w prowadzeniu rachunkowości, a nie o nierzetelnym jej prowadzeniu skutkującym, iż dane zawarte w księgach rachunkowych są nieprawdziwe;

- bezzasadnym przyjęciu, że szkoda, do naprawienia której zobowiązany jest oskarżony wynosiła 9.971.822,44 zł;

3. obrazę przepisów prawa materialnego a mianowicie art. 77 pkt. 1 ustawy o rachunkowości, poprzez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, że czyn przypisany oskarżonemu, opisany jako nierzetelne prowadzenie ksiąg rachunkowych, wyczerpuje znamiona przestępstwa;

4. rażąco niewspółmierność kary oraz obowiązku naprawienia szkody.

Przy tak sformułowanych zarzutach autor tej apelacji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego Z. C. od zarzucanych mu czynów oraz zwolnienie z obowiązku naprawienia szkody.

W sprawie tej apelację wniósł również obrońca oskarżonej A. M. zarzucając obrazę:

1. art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 366 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., polegającą na:

- dokonaniu oceny zgromadzonego materiału dowodowego z przekroczeniem granic swobodnej jego oceny oraz sprzecznie ze wskazaniem wiedzy i doświadczeniem życiowym, w szczególności przez przyjęcie, że A. M. działała wspólnie i w porozumieniu z M. R. i Z. C. przedkładając poświadczające nieprawdę dokumenty we wnioskach kredytowych; nie przyznanie waloru wiarygodności wyjaśnieniom A. M., w których konsekwentnie i od samego początku postępowania nie przyznawała się do winy i negowała swój udział w tak opisanych przestępstwach,

- nie wyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy, które po ustaleniu mogłyby przemawiać na korzyść oskarżonej podważając tezy stawiane przez oskarżyciela publicznego w toku całego postępowania, a mianowicie czy zatajenie pewnych informacji związanych z wnioskami kredytowymi miało istotne znaczenie dla uzyskania kredytów sytuacji, w której na dzień składania wniosków kredytowych część kredytów w innych bankach nie była jeszcze przyznana (opis czynu wskazuje bowiem na konkretną datę lub czasokres zdarzenia); braku faktycznego ustalenia procedury kredytowej jakiej poddane były wnioski kredytowe E. w centralach banków (bez uzyskania wewnętrznych dokumentów określających kryteria oceny wniosków kredytowych i przesłuchania pracowników banków odpowiedzialnych za analizę w centrali wniosków kredytowych składanych przez E.),

- rozstrzygnięciu istniejących i nie dających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonej polegających na pominięciu jej faktycznej roli w procesie sporządzania wniosków kredytowych i decydowania o ich złożeniu do konkretnego banku, jak też ustalenia świadomości po stronie A. M. w zakresie załączenia do kredytu zaliczki w formie odnawialnego limitu w Banku2 SA przerpionego dokumentu w postaci opinii Bank SA w W. (zarzut z pkt IX a.o.);

2. art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. przejawiającą się faktycznym brakiem wskazania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, na jakich dowodach Sąd Okręgowy oparł swoje przekonanie odnośnie tego, że rzekomo zatajane informacje we wnioskach kredytowych E. miały w realiach tej sprawy „istotne znaczenia” dla uzyskania kredytów i ich brak stanowiłby bez wątpienia podstawę do odmowy udzielenia tych kredytów;

3. art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. przez oddalenie wniosku dowodowego obrońcy M. R. (który to wniosek został poparty przez obrońcę A. M.) o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w celu ustalenia czy ze zgromadzonej w sprawie dokumentacji finansowej spółki wynika jakie rachunki były prowadzone przez banki w datach składania poszczególnych wniosków kredytowych, jaka była wysokość zadłużenia, czy miała ona decydujący wpływ dla uzyskania wnioskowanego kredytu; w sytuacji gdy takie ustalenia wymagały informacji specjalnych i były istotne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

We wnioskach obrońca tej oskarżonej postulował zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie A. M. od popełnienia zarzucanych jej aktem oskarżenia czynów, ewentualnie uchylenie tego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji.

Po rozpoznaniu wniesionych apelacji Sąd Apelacyjny w Lublinie, wyrokiem z dnia 16 stycznia 2020 r., sygn. akt II AKa 252/19:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. uchylił wobec oskarżonego Z. C. orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności (punkt 1.4. wyroku),
 - wymierzoną za czyny z pkt. II-XII karę pozbawienia wolności podwyższył do 2 lat pozbawienia wolności i na mocy art. 41 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz wykonywania funkcji członka zarządu i członka rady nadzorczej spółek prawa handlowego na okres 5 lat,
 - na mocy art. 91 § 2 k.k. i art. 86 § 2 k.k., jako karę łączną wymierzył oskarżonemu karę 4 lat pozbawienia wolności;
2. orzeczoną wobec M. R. karę pozbawienia wolności za czyn z pkt. I-XI podwyższył do 2 lat pozbawienia wolności,
 - uchylił orzeczenie o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności,
 - na mocy art. 41 § 1 k.k. orzekł zakaz wykonywania funkcji członka zarządu i członka rady nadzorczej spółek prawa handlowego na okres 5 lat;
3. na podstawie art. 41 § 2 k.k. orzekł wobec A. M. zakaz wykonywania zawodu księgowego na okres 5 lat,
3. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok wobec oskarżonych utrzymał w mocy.

Kasacje od wyroku Sądu Apelacyjnego wnieśli obrońcy skazanych M. R. – adw. J. G. oraz skazanego Z. C. – radca pr. A. S..

W pierwszej z wywiedzionych kasacji obrońca skazanego M. R. zarzucił:

1. naruszenie art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegający na wydaniu orzeczenia z udziałem osoby powołanej na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) tj. J. D., w sytuacji w której wadliwość procesu powoływania tej osoby na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego budzi uzasadnione wątpliwości co do standardu niezawisłości i bezstronności składu sądującego, czego konsekwencją było wydanie orzeczenia przez Sąd w nienależytej obsadzie, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.;
2. rażące naruszenie przepisów postępowania mające fundamentalny wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj.:
 1. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegające na sprzecznym z zasadami logiki przyjęciu, że wnioski dowodowe obrony nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w sytuacji, w której wnioski te zmierzały do wykazania braku znamion czynu zabronionego oraz okoliczności wpływających na dyrektywy wymiaru kary;
 2. art. 425 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. oraz art. 49 § 1 k.p.k. polegający na uwzględnieniu apelacji oskarżyciela posiłkowego złożonej w stosunku do skazanego M. R., w sytuacji w której pełnomocnik ten reprezentował Spółkę E. Sp. z o.o. w likwidacji, która w stosunku do przestępstwa zarzucanego M. R. nie mogła być uznana za bezpośrednio pokrzywdzoną, a co za tym idzie E. Sp. z o.o. nie posiadał interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia, co doprowadziło do wydania orzeczenia z uwzględnieniem stanowiska zawartego w tej apelacji;
 3. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. polegającej na sprzecznym z zasadami logiki przyjęciu, że złożone do wniosków kredytowych dokumenty nie były oświadczeniami, a zatem nie było konieczności badania istotności

oświadczenia dla uzyskania kredytu, w sytuacji w której sam akt oskarżenia (w czynach IV-V, IX-XI) wskazuje na „*nierzetelne pisemne oświadczenia*”, co w konsekwencji doprowadziło do sprzecznego z zasadami logiki przyjęcia, że brak jest podstaw do badania istotności wpływu dokumentów na decyzje kredytowe;

4. art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. polegające na sprzecznym z zasadami logiki przyjęciu, że okoliczność istotności rzekomo zatajonych informacji dla uzyskania kredytu jest nieistotna przy jednoczesnym zaaprobowaniu tej okoliczności w treści przypisanego M. R. czynu;
5. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. oraz art. 53 § 1 k.k. polegające na sprzecznym z zasadami logiki przyjęciu przez Sąd odwoławczy, że ustalenie działań podejmowanych przez skazanego M. R. (w tym wysokości dokonanych spłat, także spłat z majątku osobistego skazanego) jest okolicznością nieistotną przy jednoczesnym przyznaniu, że *„brak jest podstaw aby można było uznać, że sprawca podjął działania które miałyby zmierzać do zapobieżenia skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego i tym samym zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary, o której mowa w art. 15 § 2 k.k.”*, co doprowadziło do wydania orzeczenia bez uwzględniania wszystkich okoliczności dotyczących wymiaru kary.
6. art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 k.p.k. polegające na braku odniesienia się do istotnej kwestii, wskazanej w punkcie II uzasadnienia apelacji (strony 8-9), tj. popełnionych przez Sąd I instancji błędów logicznych co do terminów zaciągania poszczególnych zobowiązań kredytowych, które były skutkiem braku powołania opinii biegłego z zakresu bankowości, a także zaniechaniu rozpoznania wszystkich zarzutów apelacji tj.:
 1. zarzutu zaniechania wywołania opinii biegłego z dziedziny bankowości na okoliczność ustalenia czy rzeczywiście na dzień składania wniosków kredytowych zostało zatajone jakiekolwiek zadłużenie (zarzut 1a),
 2. zarzutu braku przeprowadzenia z urzędu przesłuchania decyzyjnych pracowników banków oraz pozyskania wewnętrznej dokumentacji bankowej na okoliczność ustalenia jakie kredyty tj. do jakiej wysokości raty globalnej

lub miesięcznej były konieczne do wykazania przy wypełnianiu wniosku kredytowego (zarzut 1b),

3. zarzutu zaniechania wywołania opinii biegłego z zakresu ekspertyzy pisma powołanej celem faktu podrobienia dokumentu wskazanego w IX zarzucie aktu oskarżenia (zarzut 1e).

W oparciu o te zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania.

Niezależnie od powyższego autor tej kasacji złożył w środku zaskarżenia wniosek o zwrócenie się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym „czy art. 332 § 2 k.p.k., w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego i niektórych innych ustaw w zakresie, w jakim w sprawie, której przedmiotem było przestępstwo gospodarcze zakończone śledztwem, umożliwił oskarżycielowi złożenie aktu oskarżenia bez uzasadnienia, jest zgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP”.

Z kolei obrońca skazanego Z. C. w swojej kasacji zarzucił wyrokowi Sądu odwoławczego:

1. „rażące naruszenia prawa procesowego, określone w art. 439 § 1 pkt 2 kodeksu postępowania karnego, polegające na udziale w wydaniu zaskarżonego orzeczenia osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3), wobec której istnieją uzasadnione wątpliwości co do bezstronności oraz niezawisłości”;

2. rażące naruszenie „prawa procesowego, które ma istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 433 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. w związku z art. 458 k.p.k. oraz art. 4, art. 6, art. 7, art. 174, art. 321, art. 410 i art. 424 § 1 pkt. 1 k.p.k. w związku z art. 458 k.p.k., skutkujące zmianą zaskarżonego wyroku i wydaniem orzeczenia na niekorzyść skazanego wskutek dokonania przez sąd odwoławczy pobieżnej i niepełnej oceny zebranego materiału dowodowego, poprzestaniu jedynie na odniesieniu się

do fragmentów oceny niektórych tylko dowodów zaprezentowanej przez sąd I instancji, uchyleniu się od oceny pozostałej części materiału dowodowego oraz oceny dowodów we wzajemnej relacji, niedokonaniu własnej oceny dowodów, uchyleniu się od obowiązku odniesienia się do zarzutów podniesionych w apelacji skazanego, oraz nie przedstawieniu swojego toku rozumowania w uzasadnieniu wyroku, niespełniającym wymogów określonych przepisami art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k.”.

Przy tak sformułowanych zarzutach autor tej kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Pisemne odpowiedzi na te kasacje złożył prokurator Prokuratury Okręgowej w Lublinie wnosząc o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych, co spotkało się z repliką obrońcy skazanego M. R..

Po wpłynięciu akt sprawy z kasacjami obrońców do Sądu Najwyższego (dnia 26 maja 2020 r.), obrońca Z. C. cofnął wniesioną na korzyść wymienionego kasację (pismo z dnia 10 sierpnia 2021 r. – k. 78 akt SN), dołączając do tego wniosku zgodę skazanego (k. 79).

W dniu 10 listopada 2021 r. w Sądzie Najwyższym złożone zostało pismo kolejnego obrońcy skazanego M. R. – adw. A. N. zatytułowane „Uzupełnienie kasacji” (k. 108-151) z załącznikami (k. 152-164), w którym obrońca ten wskazał na:

I. „rażącą obrazę art. 425 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 k.p.k. oraz art. 49 § 1 k.p.k. w zw. z art. 54 § 1 k.p.k. poprzez ich błędne zastosowanie i przyjęcie do rozpoznania apelacji podmiotu E. sp. z o.o. w likwidacji reprezentowanej przez likwidatora S. F., a następnie dokonanie zmiany zaskarżonego wyroku na skutek przedmiotowego środka zaskarżenia w sytuacji, gdy wskazany podmiot nie był uprawniony do występowania w charakterze zarówno pokrzywdzonego, jak i oskarżyciela posiłkowego z powodu braku wykazania naruszenia konkretnego dobra chronionego prawem i z tego powodu nie był także uprawniony do wniesienia apelacji z uwagi na brak wykazania interesu prawnego do zaskarżenia orzeczenia Sądu pierwszej instancji;

II. obrazę art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284, dalej jako EKPCz) poprzez nienależytą obsadę sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., tj. wydanie wyroku przez skład orzekający, w którego składzie zasiadał sędzia powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w składzie powstałym na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), tj. Jerzego Daniluka, co stanowi bezwzględną przesłankę odwoławczą zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7);

III. rażąco obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 6 ust. 1 zd. 1 EKPCz w zw. z art. 2 ust. 1 Protokołu do EKPCz z dnia 22 listopada 1984 r. (Dz. U. 2003 r., Nr 42, poz. 364) polegającą na braku rozpoznania bądź nienależytym rozpoznaniu zarzutów zawartych w apelacji obrońcy M. R. – adw. J. G., poprzez ich zupełne pominiecie, bądź nieuwzględnienie istotnych okoliczności podniesionych w tych zarzutach i w związku z tym brak ich wszechstronnego oraz rzetelnego rozważenia z odniesieniem się przez Sąd odwoławczy do przedmiotowych zarzutów w sposób ogólnikowy i wybiórczy, sprowadzający się wyłącznie do powtórzenia argumentacji Sądu I instancji, przy jednoczesnym zaniechaniu odniesienia się do podniesionych w treści ww. środka odwoławczego okoliczności, które podważają prawidłowość dokonanej przez Sąd *meriti* oceny materiału dowodowego, z czym wiąże się dokonanie całkowicie błędnych ustaleń faktycznych w zakresie związanym z ustaleniem tego, czy M. R. dopuścił się zarzuconych mu przestępstw, co w konsekwencji doprowadziło do zaniechania wszechstronnej kontroli odwoławczej zaskarżonego wyroku Sadu I instancji i miało wpływ na jego treść z uwagi na istotność tych okoliczności z punktu widzenia wypełnienia znamion czynów przypisanych M. R., a czego konsekwencją stało się pozbawienie skazanego prawa do rzetelnego rozpoznania sprawy w postępowaniu odwoławczym, tj.:

1. nienależyte rozpoznanie zarzutu obrazy przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. oraz art. 193 § 1 k.p.k., polegającą na zaniechaniu przez Sąd I instancji wyjaśnienia przedmiotu postępowania i oddalenie wniosku dowodowego obrony złożonego na rozprawie z dnia 28 lutego 2019 r. odnośnie:

a) dopuszczenia dowodu z opinii biegłych z zakresu księgowości oraz bankowości, w celu analizy złożonych wniosków kredytowych w stosunku do spółki E. i ustalenia, czy nastąpiło zatajenie zadłużenia spółki w trakcie procesu kredytowego (...),

b) zwrócenia się do banków wskazanych w zarzutach aktu oskarżenia o wskazanie aktualnej wysokości zadłużenia oraz kiedy i w jakiej części kredyty zostały spłacone (...);

2. nienależyte rozpoznanie zarzutu obrazy przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. polegającego na zaniechaniu przez Sąd I instancji wyjaśnienia przedmiotu postępowania oraz braku przeprowadzenia dowodu:

a) z opinii biegłego z zakresu ekspertyzy dokumentów (...),

b. przesłuchania pracowników banków wskazanych w akcie oskarżenia, którzy byli odpowiedzialni za podejmowanie decyzji kredytowych odnośnie spółki E. (...),

c. z wewnętrznej dokumentacji banków wskazanych w akcie oskarżenia odnośnie procedury przyznawania kredytów i innych instrumentów finansowych (...);

3. nienależyte rozpoznanie zarzutu obrazy przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 6 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. oraz art. 6 ust. 3 EKPCz poprzez brak zobowiązania oskarżyciela publicznego do sprecyzowania aktu oskarżenia odnośnie wskazania *in concreto* rzekomo zatajonych informacji kredytowych i roli M. R.;

4. nienależyte rozpoznanie zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku (w sposób opisany w treści tego pisma w pkt a – g – uwaga SN);

5. rażąco obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 440 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie kontroli odwoławczej z urzędu poza granicami sformułowanych zarzutów i utrzymanie w mocy rażąco niesprawiedliwego wyroku w sytuacji, gdy podniesione w apelacji obrońcy zarzuty względem rozstrzygnięcia Sądu I instancji należało uznać za zasadne”.

W konkluzji obrońca ten poparł wnioski zawarte w kasacji wywiedzionej przez adw. J. G. co do formuły orzeczenia następczego, jak również jego wniosek o zwrócenie się do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem prawnym dotyczącym zgodności z Konstytucją art. 332 § 2 k.p.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247, z dalszymi zmianami).

W kolejnym uzupełnieniu kasacji adw. J. G. wskazał na konflikt pomiędzy M. R. a S. F. dołączając do tego pisma dokumenty dotyczące zawiadomienia o popełnieniu przez tego drugiego przestępstwa – podrobienie weksla własnego (k. 183-186 akt SN). Obrońcy skazanego M. R. zgłaszali również sukcesywnie wnioski dowodowe (k. 238-299, 312-316, 314-344 akt SN), a w piśmie z dnia 21 września 2022 r. (data wpływu do SN) adw. A. N. podniósł dodatkową argumentację dotyczącą udziału w składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego w Lublinie sędziego J. D., w kontekście wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2022 r., III KK 404/21 (k. 367-375 akt SN).

W toku postępowania kasacyjnego liczne pisma, określane jako odpowiedź na uzupełnienie kasacji, składane były również przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, a dotyczyły one podnoszonej w uzupełnieniu kasacji argumentacji związanej m.in. z zarzutem wystąpienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. i zgłaszanych przez obrońców wniosków dowodowych (k. 205-237, 300-304. 358-366, 377-385 akt SN).

W toku rozprawy kasacyjnej obrońcy skazanego M. R. podtrzymali kasację wraz z argumentacją zawartą w jej uzupełnieniach, natomiast prokurator Prokuratury Krajowej oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego E. Sp. z o.o. w likwidacji wniesli o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zasadniczą kwestią, która wymagała rozważenia przy rozpoznawaniu złożonych w tej sprawie kasacji, było sygnalizowane zarówno w nadzwyczajnym środku zaskarżenia wniesionym na korzyść skazanego M. R., jak i w kasacji obrońcy Z. C., uchybienie mające charakter bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Zasadność tego zarzutu obligowałaby Sąd Najwyższy – stosownie do treści art. 439 § 1 *in principio* k.p.k. – do wydania, nawet z urzędu, orzeczenia o uchyleniu w całości poddanego kontroli kasacyjnej wyroku Sądu odwoławczego, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia. Co więcej, stosownie do treści art. 536 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. wyrok kasacyjny dotyczyć musiałby także skazanych, którzy nie wniesli kasacji. Wreszcie, kwestia wystąpienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 k.p.k. ma również znaczenie w kontekście możliwości skutecznego cofnięcia środka odwoławczego, w tym kasacji (art. 432 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.), a taka sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie wobec cofnięcia przez obrońcę Z. C. – za zgodą skazanego – kasacji wniesionej na jego rzecz.

Bezspornym jest, że zasiadający w składzie Sądu odwoławczego rozpoznającego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 23 kwietnia 2019 r., sygn. akt IV K 480/15, sędzia J. D. powołany został przez Prezydenta RP na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Lublinie postanowieniem z dnia 4 października 2019 r. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018.3 – dalej w tekście ustawa o KRS z 2017 r.).

Okoliczność powyższa nie pozostawia wątpliwości, że w świetle pkt 2 uchwały składu połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), która zachowała moc obowiązującą i wiążącą wszystkie składy Sądu Najwyższego [zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2020 r., I KZP 1/20, OSNK 2020, z. 7, poz. 26, a także szeroka argumentacja zawarta w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10, poz. 41) oraz pkt 7 uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, ONNK 2022 r., z. 6, poz. 22 i jej uzasadnienie (*in fine*)], pojawia się w tej sprawie zagadnienie należytej obsady sądu, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Zgodnie z pkt 2 powołanej wyżej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa ukształtowaną ustawą o KRS z 2017 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Ustalenie, że w danej sprawie wystąpiła tego rodzaju bezwzględna przyczyna odwoławcza wymaga przeprowadzenie stosownego testu w oparciu o kryteria wypracowane w orzecznictwie, w tym w szczególności powołanych już wyżej w niniejszym uzasadnieniu judykatach Sądu Najwyższego, a zwłaszcza w uchwałach.

Taki „test” w oparciu o wykładnię art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w odniesieniu do sędziego J. D. został przeprowadzony przez Sąd Najwyższy w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 26 lipca 2022 r., III KK 404/21. W orzeczeniu tym, na które powołuje się zresztą obrońca skazanego M. R. w piśmie procesowym z dnia 21 września 2022 r., sąd kasacyjny – w realiach rozpoznawanej wówczas sprawy – stwierdził, że wadliwość powołania wskazanego wyżej sędziego na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Lublinie prowadzi do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej w tekście – EKPCz), a

więc stanowi bezwzględny powód odwoławczy z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., co skutkowało uchyleniem zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 18 lutego 2021 r., sygn. akt II AKa 177/20.

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie pogląd wyrażony w powołanym wyżej wyroku oraz wspierającą go argumentację w całej rozciągłości podziela i nie znajduje powodów, aby ją w tym miejscu powielać. Oczywiście jest więc, że w wypadku składu sądu, w którym zasiadał sędzia J. D., z uwagi na wadliwość jego powołania oraz jednoznaczne związki z władzą wykonawczą – przy uwzględnieniu wagi uchybień w procedurze nominacyjnej – możliwe jest wnioskowanie co do podważenia zasady bezstronności sądu orzekającego z udziałem tego sędziego zgodnie ze standardem wypracowanym w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowiek w Strasburgu (ETPCz), m.in. w wyroku (*Wielka Izba*) z dnia 1 grudnia 2020 r. - *Guðmundur Andri Ástráðsson* przeciwko Islandii (skarga nr 26374/18). Okoliczność powyższa ma przy tym szczególne znaczenie w wypadku, gdy wady procesu nominacyjnego dotyczą sędziego sądu wyższego rzędu, a takim bez wątpienia jest Sąd Apelacyjny w Lublinie, który na obszarze swojej właściwości miejscowej, jest sądem usytuowanym najwyżej w strukturze sądów powszechnych.

Rozpoznając niniejszą sprawę skład orzekający Sądu Najwyższego uznał wszelako, że nie jest celowe przeprowadzanie testu w zakresie dokonanym w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku Sądu Najwyższego w sprawie III KK 404/21. O ile w tamtej sprawie kontroli kasacyjnej poddawany był wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 18 lutego 2021 r., o tyle w wypadku wniesionych w tej sprawie kasacji, kontrolowane jest orzeczenie tego Sądu, które zapadło wprawdzie w składzie z udziałem sędziego J. D., lecz do jego wydania doszło w dniu 16 stycznia 2020 r. Okoliczność ta, a więc kwestia temporalna, ma decydujące znaczenie przy wykładni art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. związanej z trybem powołania określonej osoby na urząd sędziego sądu powszechnego w procedurze przewidzianej ustawą o KRS z 2017 r.

Jak to w sposób jednoznaczny wywiódł Sąd Najwyższy w pkt 3 powoływanej już wyżej uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r.,

BSA I-4110-1/20, wykładnia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz art. 379 pkt 4 k.p.c. przyjęta m.in. w pkt 2 tej uchwały nie ma zastosowania do orzeczeń wydanych przez sądy przed dniem jej podjęcia oraz do orzeczeń, które zostaną wydane w toczących się w tym dniu postępowaniach na podstawie Kodeksu postępowania karnego przed danym składem.

Wyżej w niniejszym uzasadnieniu wskazano, że powyższa uchwała, a więc również jej pkt 3, stosownie do treści art. 88 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. 2021.1904 ze zm. – dalej ustawa o SN), jest wiążąca dla wszystkich składów Sądu Najwyższego. Pogląd ten jest aktualny pomimo zmian dokonanych w ustawie o SN [ustawa: z dnia 20 grudnia 2019 r. (Dz. U. 2020.190)] w tym dotyczących art. 82 tej ustawy oraz postanowienia Sądu Najwyższego (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych) z dnia 12 kwietnia 2021 r., I NZP 12/21.

Powyższe wynika z wiążącego Rzeczpospolitą Polską postanowienia wiceprezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z dnia 14 lipca 2021 r., C-204/21, zawieszającego stosowanie art. 26 §§ 2, 4-6 i art. 82 §§ 2-5 ustawy o SN (pkt e postanowienia). Co więcej, nie można w tym zakresie nadawać mocy wiążącej wyrokowi Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 lipca 2021 r., P 7/21 (OTK-A 2021/49), a to z uwagi na udział w składzie orzekającym sędziego Justyna Piskorskiego powołanego na stanowisko sędziego Trybunału po zmarłym prof. Lechu Morawskim, który zajął stanowisko sędziego TK wcześniej obsadzone. Przesądza o tym z kolei wyrok ETPCz z dnia 7 maja 2021 r., w sprawie 4907/18, *XERO FLOR przeciwko Polsce* (por. także omówienie wyroku: M. A. Nowickiego, *Palestra* 2021, z. 6, s. 88-101) – zob. w tym przedmiocie trafne rozważania Sądu Najwyższego w powołanym już w tym uzasadnieniu postanowieniu z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21.

Nie można wreszcie pominąć w tym kontekście także przekonującej argumentacji Sądu Najwyższego w cytowanej także wcześniej uchwale z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, w której jako bezskuteczną i sprzeczną z prawem Unii Europejskiej uznano praktykę Trybunału Konstytucyjnego, której skutkiem miałyby

być ograniczenia prawa sądów do badania bezstronności sędziów i należytej obsady sądów, w tym w oparciu o normy art. 41 k.p.k. oraz art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Analogicznie w tym duchu wypowiedział się TSUE [Wielka Izba] w wyroku z dnia 22 lutego 2022 r., sprawa *Curtea de Apel Craiova – Rumunia* [C-430/21], gdzie stwierdzono, że: „art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu Unii Europejskiej w zw. z art. 2, art. 4 ust. 2 i 3 TUE, z art. 267 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz z zasadę pierwszeństwa prawa Unii należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu lub praktyce krajowej, które sprawiają, że sądy powszechne państwa członkowskiego nie są uprawnione do badania zgodności z prawem Unii przepisów krajowych, które sąd konstytucyjny tego państwa członkowskiego uznał za zgodne z postanowieniem krajowej konstytucji, które nakłada obowiązek przestrzegania zasady pierwszeństwa prawa Unii”. Natomiast w postanowieniu z dnia 10 czerwca 2022 r., III KO 36/22, Sąd Najwyższy zasadnie podniósł, że „na wymowę uchwały trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. w płaszczyźnie >>niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą<< w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC zwrócił uwagę Europejski Trybunał Praw Człowieka wyroku z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19). Trybunał wskazał – przywołując zresztą swoje stanowisko także w sprawie *Guðmundur Andri Ástráðsson vs. Islandia* (o czym już była mowa wyżej – zauważenie SN) – że z uwagi na udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowej Rady Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) – osoba powołana na urząd sędziego orzekając w określonej sprawie nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284). Należy tu przypomnieć, że Europejski Trybunał Praw Człowieka ma tzw. >>monopol jurysdykcyjny<< w zakresie interpretacji i stosowania Konwencji (art. 32 ust. 1 EKPCz). Jak się w efekcie przyjmuje, jego konsekwencją jest związanie sądów krajowych interpretacją EKPC przyjętą przez Trybunał (zob. I. Kondak [w:] *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Komentarz*, L. Garlicki [red.], Warszawa 2011, t. 2, s. 100 i 103)”.

Wymowa wskazanych wyżej orzeczeń zarówno Sądu Najwyższego, jak i Trybunałów międzynarodowych jest oczywista. Wobec dokonanej w tych judykatach wykładni, którą ten skład Sądu Najwyższego w całej rozciągłości podziela, pkt 3 uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., jak i cała ta uchwała, mając moc zasady prawnej, wiąże – jak to wcześniej zauważono – wszystkie składy Sądu Najwyższego.

W tym stanie rzeczy, a więc z uwagi na uwarunkowania czasowe, brak podstaw do stosowania wykładni art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., o jakiej mowa w pkt 2 uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r., która w tej sprawie, z uwagi na datę wyroku Sądu odwoławczego, prowadziaby do stwierdzenia uchybienia mającego postać bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w tym przepisie – nienależytej obsady sądu.

Powyższe implikowało orzeczeniem jak w pkt 1 części dyspozytywnej wyroku Sądu Najwyższego, ponieważ stwierdzenie, że w sprawie nie zachodzi jedna z przyczyn wymienionych w art. 439 k.p.k. czyni skutecznym oświadczenie obrońcy Z. C. – za zgodą skazanego (art. 431 § 3 k.p.k.) – o cofnięciu kasacji, powodując pozostawienie jej bez rozpoznania (art. 518 k.p.k. w zw. z art. 432 k.p.k. w zw. z art. 531 § 3 k.p.k.).

Jedynym pozostałym do rozpoznania w niniejszej sprawie nadzwyczajnym środkiem odwoławczym jest – wobec tego – kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego M. R.– adw. J. G., wsparta argumentacją zawartą w jej uzupełnieniu przez drugiego z obrońców tego skazanego adw. A. N..

Przed przystąpieniem do omówienia powodów wydania w tej sprawie, we wskazanej w pkt 2 wyroku Sądu Najwyższego części, orzeczenia mającego charakter kasacyjny, za celowe uznać należy odniesienie się przez sąd kasacyjny do dwóch zarzutów podniesionych w omawianym nadzwyczajnym środku zaskarżenia, które wprawdzie nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sądu kasacyjnego w tej sprawie, nie można wszelako ignorować ich rangi z uwagi na dalszy tok postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie, a to m.in. z uwagi na zakres przekazania.

Pierwszy to zarzut sformułowany w pkt b tiret dwa kasacji, skonkretyzowany w pkt I uzupełnienia kasacji, a dotyczący naruszenia przez Sąd odwoławczy art. 425 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. oraz art. 49 § 1 k.p.k. (w zw. z art. 54 § 1 k.p.k. w uzupełnieniu kasacji), mający zdaniem skarżących polegać na rozpoznaniu apelacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego E. SP. z o.o. w likwidacji, która to Spółka w ocenie obrońców, nie mogła być uznana za bezpośrednio pokrzywdzoną czynami przypisanymi M. R..

Ustosunkowując się do wskazanego wyżej zarzutu podkreślić należy dwie kwestie.

Po pierwsze, problematykę *gravamen* E. Sp. z o.o. do występowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego przełożyć należy na redakcję dotyczącego tego zagadnienia zarzutu w realiach niniejszej sprawy. Jego istotą, zdaniem autorów kasacji i jej uzupełnienia, jest orzeczenie przez sąd *ad quem* co do M. R. w uwzględnieniu zarzutów podniesionych w apelacji przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, któremu status taki nie powinien zostać przyznany z uwagi na brzmienie art. 49 § 1 k.p.k. O ile kwestia powyższa wymaga osobnego omówienia w kontekście zarzuconych i przypisanych temu skazanemu czynów określonych w art. 297 § 1 k.k., o czym w dalszej części niniejszego uzasadnienia, o tyle *meritum* tego zarzutu, jakim jest orzeczenie przez Sąd drugiej instancji w następstwie uwzględnienia zwykłego środka odwoławczego wniesionego w ocenie skarżących przez podmiot nieuprawniony, nie znajduje potwierdzenia w świetle znajdującej się w aktach dokumentacji procesowej.

Przypomnieć należy, że wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie został zaskarżony na niekorzyść oskarżonego M. R. również przez oskarżyciela publicznego. We wniesionej przez prokuratora apelacji sformułowano co do M. R. zarzut rażącej niewspółmierności kary zarówno co do wymierzenia mu przez sąd *meriti* kary roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat, jak i nie orzeczenia środka karnego w postaci zakazu wykonywania funkcji członka zarządu i członka rady nadzorczej spółek prawa handlowego. W konkluzji autor tej apelacji postulował wymierzenie M. R. za czyny z pkt I – XI aktu oskarżenia kary 2 lat pozbawienia wolności bez warunkowego

zawieszenia wykonania tej kary oraz orzeczenie zakazu wykonywania funkcji członka zarządu i członka rady nadzorczej spółek prawa handlowego na okres 6 lat.

Treść rozstrzygnięcia reformatoryjnego Sądu drugiej instancji, ale też pisemne motywy orzeczenia w tym przedmiocie (pkt I. ad. 1, 3 i 3 pkt 3), nie pozostawiają wątpliwości, że to postulaty oskarżyciela publicznego, poza kwestią w wymiaru środka karnego (zakaz orzeczony na okres 5 lat, a nie 6 lat, jak o to wnoszono), zostały uwzględnione. Jeżeli zaś tak, do w zarzucie kasacyjnym obrońców skazanego M. R. brak – nawet gdyby uznać, że doszło do naruszenia art. 49 § 1 k.p.k. – wymaganego treścią art. 523 § 1 k.p.k., wykazania wpływu i istotnego ewentualnego uchybienia na treść zaskarżonego wyroku sądu *ad quem*.

Po drugie, kwestia uprawnień E. Sp. z o.o. w likwidacji do występowania w niniejszym postępowaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego nie jest tak jednoznaczna, jak to zdają się postrzegać obrońcy M. R.. Zważyć należy, że poza zarzutami kwalifikowanymi z art. 297 § 1 k.k. skazanemu temu postawiono też zarzut z art. 77 pkt 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. 2021.217 ze zm.). Przedmiotem ochrony przewidzianym w tym przepisie jest wprawdzie prawidłowość obrotu gospodarczego (P. Kziukiewicz (w:) T. Kziukiewicz (red.), Ustawa o rachunkowości. Komentarz do art. 77, wyd. VIII, WKP 2021, t. 2), lecz może nim być również interes jednostki gospodarczej, w której księgi rachunkowe są prowadzone (zob. L. Michalczyk, Inżynieria rachunkowości a oszustwa księgowe. Komentarz praktyczny do art. 77 ustawy o rachunkowości ABC).

Także w wypadku przedmiotu ochrony określonego w art. 297 § 1 k.k., poza – mającą charakter ogólny – ochroną prawidłowości funkcjonowania obrotu gospodarczego – przepis ten chroni także indywidualne interesy uczestników tego obrotu, jak i ponadindywidualne interesy gospodarcze społeczeństwa, związane z prawidłowym funkcjonowaniem obrotu gospodarczego (zob. M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas (W:) W. Wróbel, A. Zoll (red.), Kodeks karny. Część szczególna, Komentarz do art. 297 k.k., WKP 2022, teza 9).

Tę drugą kwestę Sąd Najwyższy pozostawia wszelako otwartą w kontekście zakresu sprawy przekazanej Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania, jako że rozstrzygnięcie co do omawianego w tym miejscu zarzutu wynika ze wstępnej części przeprowadzonych w tym przedmiocie rozważań (brak spełnienia przesłanek skuteczności zarzutu kasacyjnego określonych w art. 523 § 1 k.p.k.).

Za nietrafną uznać należy też argumentację skarżących, wprawdzie nie wyrażoną wprost, lecz wynikającą z całokształtu wywodów zarówno kasacji i jej uzupełnienia, jak i wcześniej apelacji adw. J. G. (pkt 1 lit. f apelacji), którego konkretyzacją był postulat wystąpienia z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niekonstytucyjności art. 332 § 2 k.p.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2013.1247).

Zaważyć w tym przedmiocie należy, że postulowane wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego jest niemożliwe z dwóch przyczyn.

Pierwsza to ewentualny skład orzekający Trybunału, który może prowadzić do naruszenia standardu przewidzianego w art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności – zob. w tym zakresie rozważania zawarte w niniejszym uzasadnieniu w kontekście zarzutu z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Po drugie, autorzy kasacji pominęli jednoznaczną treść art. 59 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (t.j. Dz. U. 2016.2393), zgodnie z którym Trybunał na posiedzeniu niejawnym zobligowany byłby do umorzenia postępowania, jeżeli akt prawny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przez wydaniem orzeczenia przez Trybunał (zob. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 listopada 2017 r., SK 4/16, OTK-A 2017/76). Tak stało się w tym wypadku, ponieważ art. 332 § 2 k.p.k. uzyskał nowe brzmienie nadane ustawą z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2016.437).

Sąd Najwyższy ma oczywiście w polu widzenia znaczenie podnoszonej przez skarżących okoliczności przede wszystkim z uwagi na regulacje art. 6 k.p.k.

oraz art. 6 ust. 3 EKPCz, kwestia treści aktu oskarżenia oraz braku jego uzasadnienia ma wszelako bezpośrednie przełożenie na zasadność innych zarzutów kasacyjnych i w związku z tym w ich ramach zostanie omówiona.

Przechodząc do wskazania przyczyn uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie w części objętej pkt. 2 wyroku Sądu Najwyższego, w pierwszej kolejności zgodzić należy z obrońcami skazanego M. R., że dokonana w instancji *ad quem* zwykła kontrola odwoławcza nie spełnia wymogów wypracowanych w orzecznictwie, a wynikających wprost z przepisów procedury karnej.

Wprawdzie zarzut naruszenia standardów dotyczących kontroli apelacyjnej, w szczególności wynikających z art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., został w kasacji wprost podniesiony wyłącznie w jej pkt. c, nie ulega wszakże wątpliwości, a to wobec treści motywacyjnej nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jak i argumentacji zawartej w uzupełnieniu kasacji, że odniesiony został przez skarżących do innych aspektów niniejszej sprawy (art. 118 § 1 i 2 k.p.k.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wypracowana została jednolita wykładnia, zgodnie z którą zrealizowanie obowiązków wynikających z treści art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. wymaga nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, lecz także rzetelnego ustosunkowania się do każdego z tych zarzutów oraz wykazania konkretnymi, znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach, argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty zawarte we wniesionym środku odwoławczym za zasadne bądź też za bezzasadne. Do naruszenia tych przepisów może dojść nie tylko wtedy, gdy sąd drugiej instancji pomija w swoich rozważaniach zarzuty zawarte w apelacji, lecz również wtedy, gdy analizuje je w sposób odbiegający od standardów kontroli instancyjnej bądź gdy przedstawiona w uzasadnieniu argumentacja zawiera braki (zob. przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2022 r., II KK 120/21). Co więcej, rozważenie zarzutów apelacyjnych musi nastąpić w aspekcie formalnym oraz aspekcie merytorycznym. Podstawowym obowiązkiem sądu odwoławczego jest rzetelne rozpoznanie wniesionego środka odwoławczego. Gwarancją realizacji tego obowiązku jest przepis art. 457 § 3 k.p.k. stanowiący, że w uzasadnieniu wyroku sąd odwoławczy powinien podać, czym kierował się

wydając orzeczenie oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne albo niezasadne. Wprawdzie samo nieprawidłowe sporządzenie uzasadnienia nie ma, co zasady, istotnego wpływu na zaskarżony kasacją wyrok, z uwagi na etap jego sporządzenia, niemniej rażące naruszenie obowiązków wynikających z art. 457 § 3 k.p.k. może dowodzić, że sąd obraził również przepis art. 433 § 2 k.p.k., ponieważ nie rozpoznał w ogóle zarzutów apelacyjnych lub też rozpoznał je nierzetelnie (zob. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 3 marca 2022 r., V KK 544/21).

Tego rodzaju sytuacja, i to w obu aspektach (nierozpoznania zarzutów oraz ich nierzetelnego rozpoznania) miała miejsce na etapie postępowania apelacyjnego w tej sprawie. Przekonuje o tym treść pisemnych motywów zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie, które w odniesieniu do apelacji niesionej na korzyść skazanego M. R. znalazła swoje odzwierciedlenie w pkt IV uzasadnienia tego Sądu - zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

Uzasadnienie to sporządzone została na formularzu, którego wzór wprowadzony został rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 listopada 2019 r. (Dz. U. 2019.2349), wydanym w wykonaniu delegacji ustawowej zawartej w art. 99a § 2 k.p.k., dodanym ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. 2019.1694).

Wprawdzie Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie dopuszcza sporządzenie uzasadnienia na formularzu, ale tylko wówczas, gdy sąd nie dojdzie do przekonania, że materia sprawy nie pozwala mu na sporządzenie tego dokumentu w tej uproszczonej formie bez naruszenia prawa strony do rzetelnego procesu, które to prawo ma absolutny prymat przed uprawnieniem sądu do stosowania tych "pomocnych" rozwiązań o charakterze biurowo-technicznym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2021 r., IV KK 448/20). Co więcej, nawet sporządzenie uzasadnienia na formularzu, pomimo tego, że operuje on sformułowaniem „zwięzłości” nie zwalnia sądu od takiego sporządzenia pisemnych motywów, aby uczynić zadość prawu strony do rzetelnego procesu, co oczywiście także na etapie postępowania odwoławczego.

Analizując pisemne motywy zaskarżonego w tej sprawie wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie trudno odmówić racji skarżącym w zakresie tych wszystkich zarzutów, w których zakwestionowali standard kontroli dokonanej w instancji *ad quem*.

Niespełna stronicowe odniesienie się do szeregu zarzutów zawartych w apelacji obrońcy wówczas oskarżonego M. R. nie pozostawia wątpliwości, że część z zarzutów pozostała poza zakresem rozpoznania przez Sąd drugiej instancji, a część z nich uznano za niezasadne wyłącznie deklaratoryjnie, bez wglębenia się w ich *meritum*.

Przypomnieć należy, odwołując się w tym miejscu do wstępnej części niniejszego uzasadnienia, na szerokie spektrum materii objętej zwykłym środkiem odwoławczym wniesionym przez obrońcę wyżej wymienionego. W apelacji zakwestionowano bowiem nie tylko obrazę szeregu przepisów prawa procesowego, lecz również podniesiono zarzuty błędów w ustaleniach faktycznych. Tymczasem przyczyna odwoławcza, o której mowa w art. 438 pkt 3 k.p.k., pozostała w zasadzie całkowicie poza zakresem rozpoznania przez Sąd odwoławczy, trudno bowiem za ustosunkowanie się do powyższego zarzutu uznać wyłącznie jedno zdanie „(..) W tym miejscu zwrócić należy uwagę na fakt, iż sąd po prawidłowym ustaleniu stanu faktycznego trafnie przyjął kwalifikację prawną czynów zarzucanych oskarżonemu”.

Nie spełnia również standardu wymaganego dla rozpoznania zarzutów apelacyjnych inne stwierdzenie Sądu drugiej instancji, gdy zauważyła: „odnośnie zarzutów dotyczących winy M. R. sąd podziela z przyczyn podanych wyżej stanowisko sądu pierwszej instancji”. Te wyżej podane przyczyny to równie enigmatyczne omówienie niektórych zarzutów sformułowanych w apelacji obrońcy innego oskarżonego Z. C., która przecież – jak wynika z treści zawartych w niej zarzutów – nie była tożsama ze środkiem odwoławczym wniesionym na rzecz skazanego M. R..

Tymczasem w szeroko uargumentowanych zarzutach tej ostatniej apelacji obrońca – adw. J. G. podkreślał przede wszystkim niekompletność materiału dowodowego na jakim orzekał Sąd Okręgowy w Lublinie, stawiając w pierwszym

rzędzie zarzuty naruszenia art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. Trudno w motywach wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie odnaleźć wzmiankę na temat tak wyartykułowanej w apelacji obrazy prawa procesowego.

Zdawkowego odniesienia się do zarzutów sformułowanych w zwykłym środku odwoławczym nie uzasadnia odwołanie się przez sąd *ad quem* do pisemnych motywów wyroku Sądu pierwszej instancji, ponieważ to m.in. braki w tym uzasadnieniu, a w szczególności wskazywane w apelacji obrońcy błędy logiczne, były przedmiotem kontestacji autora zwykłego środka zaskarżenia.

Mają rację obrońcy skazanego M. R., gdy zauważają w kasacji brak odniesienia się przez Sąd Apelacyjny w Lublinie do tych zarzutów zwykłego środka odwoławczego, w których skarżący zakwestionował ustalenia Sądu pierwszej instancji o zatajeniu przez skazanego (ale też pozostałych współsprawców czynów przypisanych M. R., a zakwalifikowanych z art. 297 § 1 k.k.), w czasie składania wniosków kredytowych, zobowiązań zaciągniętych przez E. Sp. z o.o., w tym w szczególności kredytów uzyskanych wcześniej w innych bankach. Treść zarzutów zawartych w akcie oskarżenia, a następnie w niezmienionej postaci przypisanych w wyroku sądu *meriti*, nie wskazuje nawet nazw banków, w których zatajone kredyty miałyby być zaciągnięte. Takiego sprecyzowania dokonał wprawdzie Sąd Okręgowy w pisemnym uzasadnieniu, rzecz w tym, że wskazał tam wyłącznie nazwy banków, które miały udzielić wskazanej Spółce kredytów, nie precyzując wszelako, o które konkretnie i zaciągnięte w jakiej dacie kredyty chodzi. Dało to asumpt do wskazania w apelacji na błędy logiczne w rozumowaniu sądu *a quo*, skoro powołane w niej, zresztą przykładowo (zob. pkt II s. 8- 11 apelacji) wnioski kredytowe miały nie zawierać informacji o konkretnych kredytach, we wskazanych bankach, które jeszcze E. Sp. z o.o. nie obciążały.

Tak wyartykułowany zarzut nie spotkał się z jakąkolwiek odpowiedzią Sądu drugiej instancji, co po raz kolejny daje pełną podstawę do uznanie, że i w tym zakresie doszło do rażącego naruszenia art. 433 § 2 k.p.k.

Zauważenie powyższe dotyczy zresztą również innych kwestii, w tym w szczególności problematyki znamion czynu stypizowanego w art. 297 § 1 k.k.

Wprawdzie w tym zakresie wywód Sądu Apelacyjnego jest stosunkowo rozbudowany, wszelako pomija on istotę zarzutów apelacyjnych, w których obrońcy zwracali uwagę na opis niektórych z przypisanych skazanemu czynów. Ma rację Sąd odwoławczy, że kwestia „istotności” nie ma znaczenia przy przedłożeniu podrobionego, przerobionego, poświadczającego nieprawdę albo nierzetelnego dokumentu. Słusznie w tym przedmiocie stwierdził Sąd Najwyższy, że „zawarty w art. 297 § 1 k.k. zwrot >>okoliczności o istotnym znaczeniu<< należy wiązać z nierzetelnymi, pisemnymi oświadczeniami, a nie z fałszywymi lub stwierdzającymi nieprawdę dokumentami (wyrok z dnia 26 listopada 2014 r., II KK 141/14, OSNKW 2015, z. 5, poz. 42). Rzecz wszelako w tym, że autor apelacji nie kwestionował tego poglądu, a jedynie wskazywał, że w niektórych czynach, zarzuconych i przypisanych ówczesnemu oskarżonemu M. R., jest mowa nie tylko o poświadczających nieprawdę dokumentach w postaci wniosków kredytowych, lecz również o pisemnych oświadczeniach w postaci: zestawu należności (pkt IV a/o), struktury wiekowej należności (pkt V a/o), zestawienia umów kredytowych (pkt IX a/o), czy wreszcie zestawienia umów kredytowych i wykazu należności przeterminowanych (pkt X i XI a/o), które w jego ocenie stanowią oświadczenia o jakich mowa w art. 297 § 1 *in fine* k.k., a jeżeli tak to dla uznania, że wypełniają one wskazane w tym przepisie znamię przedmiotowe, konieczne jest wykazanie ich istotnego wpływu dla uzyskania wymienionego wsparcia finansowego, instrumentu płatniczego lub zamówienia. Wskazana wyżej istota podniesionego w zwykłym środku odwoławczym zarzutu pozostała poza polem rozważań Sądu drugiej instancji, co zasadnie pozwala uznać, że zarzut ten nie został rozpoznany w sposób rzetelny.

W kontekście poruszonej wyżej problematyki jako zasadny jawi się też podniesiony w kasacji zarzut niepoprawnego zaakceptowania przez Sąd Apelacyjnych zarzutów dotyczących oddalenia przez Sąd Okręgowy w Lublinie zgłaszanych przez obrońców, na etapie postępowania przed sądem *meriti*, wniosków dowodowych. Nie przesądzając w tym miejscu konieczności przeprowadzenia tych dowodów podkreślić należy, że sam fakt złożenia wniosków dowodowych na zaawansowanym etapie procesu nie przesądza jeszcze o ich

niezasadności, a to tej okoliczności, jak wynika z motywów zaskarżonego wyroku, Sąd odwoławczy nadał podstawowe znaczenie.

Wnioski dowodowe złożone przez obrońcę M. R. na rozprawie w dniu 28 lutego 2019 r., zostały oddalone postanowieniem Sąd Okręgowego w Lublinie w toku rozprawy w dniu 21 marca 2019 r., w oparciu o regulacje art. 170 § 1 pkt 2, 3 i 4 k.p.k. (k. 647-648). Podniesione w apelacji zarzuty dotyczące tej materii (pkt 1 lit. b, c i d apelacji) zmierzały do wykazania, że w sytuacji braku uzasadnienia aktu oskarżenia, stosownie do ówczesnej regulacji art. 332 § 2 k.p.k., przeprowadzenie wnioskowanych dowodów pozwolić mogło nie tylko na uzyskanie precyzyjnych informacji o zatajonych – przez M. R., ale także przez współoskarżonych – zobowiązaniach kredytowych na czas zaciągania kolejnych zobowiązań, ale przede wszystkim umożliwiało realizację prawa oskarżonego do obrony, która w tym wypadku – w toku procesu kontradyktoryjnego – musiała mieć, przez zaniechanie przeprowadzenia wnioskowanych dowodów, charakter abstrakcyjny. Skoro powodem oddalenia wniosków dowodowych były takie przesłanki jak: brak znaczenia dowodzonych okoliczności dla rozstrzygnięcia sprawy, brak możliwości przeprowadzenia dowodu w sposób postulowany przez obronę oraz brak przydatności dowodów dla stwierdzenia danej okoliczności, i to właśnie błędne ich zastosowanie w realiach tej sprawy było w zwykłym środку odwoławczym kontestowane, to na Sądzie drugiej instancji ciążył obowiązek rzetelnego odniesienia się do nich poprzez konkretną argumentację, a nie poprzestanie na enigmatycznym stwierdzeniu „Sąd słusznie uznał, iż wnioski dowodowe obrony nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy”. Zauważenie powyższe nabiera tym większego znaczenia, jeżeli uwzględni się – sygnalizowaną we wcześniejszej części niniejszego uzasadnienia – trudność w ustaleniu, jakie zobowiązania finansowe E. Sp. z o.o. miałyby zostać zatajone w datach ubiegania się przez skazanego M. R. o konkretne kredyty.

Całokształt poczynionych wyżej rozważań nie pozostawia wątpliwości, że kontrola odwoławcza przeprowadzona w niniejszej sprawie nie odpowiada wymogom jakie przewidziane są w przepisach procedury karnej, a rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. miało istotny wpływ na treść

zaskarżanego kasacją obrońcy wyroku. Zaniechanie bowiem jakiegokolwiek ustosunkowania się do zarzutów i argumentacji zawartej w skardze apelacyjnej jest nie tylko naruszeniem wymagań wskazanych w wymienionych wyżej przepisach, ale wprost podważa konstytucyjną zasadę dwuinstancyjności postępowania karnego i w konsekwencji, czyni formalnym prawo strony do poddania rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji rzeczywistej, a nie jedynie pozornej, kontroli instancyjnej (zob. m.in. powołany w kasacji obrońcy M. R. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2013 r., III KK 41/13).

Powyższe implikowało uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w odniesieniu do czynów zarzuconych M. R. w pkt. I – XI aktu oskarżenia (przypisanych w pkt II tiret pierwsze wyroku Sądu Okręgowego), a zakwalifikowanych z art. 297 § 1 k.k., ponieważ to za te czyny orzeczono, wobec tego skazanego, karę pozbawienia wolności – w następstwie wyroku sądu *ad quem* – bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (pkt II wyroku Sądu Najwyższego). Poza polem kontroli kasacyjnej pozostawić należało natomiast kwestię zasadności przypisania M. R. czynu z pkt XII aktu oskarżenia (pkt II tiret drugie wyroku Sądu pierwszej instancji), jako że za ten czyn wymierzono wyżej wymienionemu karę samoistnej grzywny. Skoro więc, jak to wskazano we wcześniejszej części niniejszych motywów, zarzut wystąpienia w tej sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 k.p.k. nie znalazł potwierdzenia, rozpoznawanie innych zarzutów kasacyjnych dotyczących problematyki tego czynu było niedopuszczalne (art. 523 § 2 k.p.k.). Skutkować musiało to pozostawieniem w tym zakresie kasacji obrońcy bez rozpoznania, czego następstwem było też obciążenie skazanego w tej części kosztami postępowania kasacyjnego (pkt 3 wyroku Sądu Najwyższego).

Pkt. II niniejszego wyroku objęto również rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego w odniesieniu do czynów przypisanych Z. C. w pkt. I.2 wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie (czyny z pkt. II – XII aktu oskarżenia) oraz czynów przypisanych A. M. (pkt III wyroku sądu *meriti* – pkt I – XI aktu oskarżenia). Wszystkie te czyny, zakwalifikowane jako przestępstwa określone w art. 297 § 1 k.k., zostały przez oboje skazanych – jak wynika z ustaleń Sądu pierwszej instancji – popełnione

wspólnie i w porozumieniu ze skazanym M. R.. Skoro więc naruszająca standardy procesowe kontrola odwoławcza nie daje odpowiedzi na pytanie co do zasadności ich przypisania temu skazanemu, to oczywiste jest, że te same względy przemawiały za uchyleniem – we wskazanej wyżej części – zaskarżonego wyroku na korzyść skazanych, którzy nie wnieśli kasacji (art. 536 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k.). Tak należało potraktować zarówno sytuację procesową w odniesieniu do skazanej A. M., jak do skazanego Z. C., a to wobec skutecznego cofnięcia kasacji wywiedzionej przez jego obrońcę (zob. pkt I wyroku Sądu Najwyższego).

Procedując ponownie, w zakresie w jakim nastąpiło przekazanie, Sąd Apelacyjny rozpozna raz jeszcze apelacje wniesione przez obrońców na korzyść wszystkich oskarżonych w tej sprawie w odniesieniu do czynów przypisanych im w wyroku Sądu pierwszej instancji, a zakwalifikowanych z art. 297 § 1 k.k., uwzględniając uwagi Sądu Najwyższego zawarte w niniejszym uzasadnieniu. W szczególności rozważy ewentualność uzupełnienia materiału dowodowego w zakresie objętym wnioskami dowodowymi obrońcy złożonymi na etapie postępowania przed sądem *a quo*. W wypadku konieczności sporządzenia pisemnych motywów swojego rozstrzygnięcia dostosuje się do wymogów określonych w art. 457 § 3 k.p.k. bacząc, aby przedmiotem analizy stały się wszystkie podniesione w tym zakresie w apelacjach zarzuty, czyniąc zadość regulacji zawartej w art. 433 § 2 k.p.k.

Częściowe uwzględnienie kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego M. R. obligowało – zgodnie z treścią art. 527 § 4 k.p.k. – do zwrotu temu ostatniemu uiszczonej przez niego opłaty od kasacji.

Kierując się przedstawionymi powyżej względami Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

[as]